

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio LXVIII. De his, quæ pertinent ad iustam accusationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super Questionis sexagesimae artis articulum primum.

Tracta. 116. parum a me die, tom. 9.

Lil. 5. e. 10. circa n. 10. 1.

IN art. 1. q. 68. caue ignorantiam illorum, qui putant neminem teneri ad accusationem, sed accusationem quasi esse contra preceptum diuinum, Dimittite nobis debita nostra &c. Non aduertunt, q non minus tenetur aliquis succurrere communi detrimento corporali, uel spirituali, quam priuato, quanto bonum commune & diuinius est, & amabilius, quam priuatum: Constat autem, quod tenetur quilibet sciens, & potens labuenerie periculo corruptelae spiritualis, uel corporalis proximi, seruatis debitis conditionibus: multo ergo magis tenet subuenire periculo publico. Scio igitur, quod quia accusatio ordinatur ad commune bonum, si sciens crimen alterius, quod in periculum multitudinis uergat, & habens testes, quibus potest illud probare, potest per aliam uiam, quam per accusationem prouidere bono multitudinis; non tenetur ad accusationem, licet licite possit ex zelo iustitiae accusare, personae puniendae in exemplum aliorum. Si autem aliter non potest, quam per accusationis uiam, periculo multitudinis obuiare, tenetur de necessitate salutis ad accusationem: alioquin non diligeret bonum commune opere, & ueritate. Ridiculus autem est inducere ad hoc illud orationis Dominice, Dimittite nobis debita nostra, cum non suam, sed proximi, non unius, sed multitudinis causam agat accusator huiusmodi. Et si sua ageret causam, non tenetur ex hac diuina institutione remittere, quin uelit iustitiam habere locum suum: sed non ex passione, non ex propria auctoritate vindicare.

In responsione ad primum aduerte, quod qui accusare prohibetur, iudex inferior non habet potestatem absoluendi reum a pena contra leges a superiore sibi impositas. Vnde super illud Ioan. 19. Non haberes aduersum me potestatem ullam, dicit * Aug. Talem Deus dederat Pilato potestatem, ut esset sub Caesaris potestate, ne ei omnino liberum esset accusatum absolueret: sed princeps, qui habet plenariam potestatem in republica, si ille, qui passus est iniuriam, uelit eam remittere, poterit reum licite absolueret, si hoc publicae utilitati uiderit non esse nocuentum.

Ad Primum ergo dicendum, quod misericordia iudicis habet locum in his, quae arbitrio iudicis relinquuntur, in quibus boni uiri est, ut sit diminutius poenarum, sicut Philosophus dicit in 5. * Ethic. In his autem quae sunt determinata secundum legem diuinam, uel humanam, non est suum, misericordiam facere.

Ad Secundum dicendum, quod Deus habet supremam potestatem iudicandi, & ad ipsum pertinet quicquid contra aliquem peccatur. Et ideo liberum ei est poenam remittere, precipue cum peccato ex hoc poena maxime debeatur, quod est contra ipsum: non tamen remittit poenam, nisi secundum quod decet suam bonitatem, quae est omnium legum radix.

Ad Tertium dicendum, quod iudex si inordinat poenam remitteret, nocuentum inferret & communitati, cui expedit, ut maleficia puniantur. ad hoc, quod peccata uidentur. Vnde Deuter. 13. post poenam seductoris subditur. Vt omnis Israel audies timeat, & nequaquam ultra faciat quippiam huius rei simile. Nocet etiam persona, cui est illata iniuria, quae recompensationem accipit per quandam restitutionem honoris in poena iniuriatis.

QVAESTIO LXVIII.

De pertinentibus ad iniustam accusationem, in quatuor articulos diuisa.

POSTEA considerandum est de his, quae pertinent ad iniustam accusationem.

Et circa hoc quaeruntur quatuor.

- ¶ **Primo**, Vtrum homo accusare teneatur.
- ¶ **Secundo**, Vtrum accusatio sit facienda in scriptis.
- ¶ **Tertio**, Quomodo accusatio sit vitiosa.
- ¶ **Quarto**, Qualiter male accusantes sint puniendi.

Vtrum homo teneatur ad accusandum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod homo non teneatur ad accusandum. Nullus enim excusatur ab impletione diuini precepti propter peccatum, quia iam ex suo peccato commodum reportaret: sed aliqui propter peccatum inhables ad accusandum, sicut ex communi fama, & illi, qui sunt de maioribus criminati priusquam innoxij monstrantur.

¶ 2 Præter. Omne debitum ex charitate debet esse finis precepti. Vnde dicitur Roman. 13. quicquam debeatis, nisi ut inuicem diligatur, quod est charitatis, homo debet maioribus & minoribus, subditis & prelati subditi non debeant prelatos accusare, suos maiores, ut per plura capitula potest videtur quod nullus ex debito teneatur.

¶ 3 Præter. Nullus tenetur contra fidelitatem quam debet amico, quia non debet quod sibi non uult fieri: sed accusare amicum doque est contra fidelitatem, quae quibus dicitur enim Prover. 11. Qui ambulat reuelat arcana: qui autem fidelis est, clamoribus non tenetur ad accusandum.

Sed Contra est, quod dicitur Leuit. 19. Reuerentiam animam, & audiuerit uocem iurantem, non portabit iniquitatem suam.

Respon. Dicendum, quod licet supra dicitur est differentia inter denunciationem, & accusationem, quia in denunciatione attenditur emendatio in accusatione autem attenditur punitione. Poenae autem praesentis uitae non per se, quia non est hic ultimum retributionis in quantum sunt medicinales conferentes ad emendationem personae peccantis, uel ad bonum cuius quies procuratur per punitionem peccatorum primum intenditur in denunciationem, & secundum est: secundum autem per se attenditur ad accusationem. Et ideo si crimine fuerit in detrimentum reipub. tenetur homo ad accusationem. Et ideo si crimine fuerit in detrimentum officii accusatoris, puta cum peccatoris, si autem non fuerit in detrimentum reipub. tenetur ad accusationem, seu spirituales: si autem non fuerit in detrimentum reipub. tenetur ad accusationem, quod in multitudinem redundet, per se sufficientem probationem adhibere non debet, tenetur ad inquirendum accusatum, quia si non potest debito modo probare, quod non potest debito modo probare, quod non potest debito modo probare.

Ad Primum ergo dicendum, quod tenetur ad accusandum, quod non potest debito modo probare, quod non potest debito modo probare, quod non potest debito modo probare.

Ad Secundum dicendum, quod non tenetur ad accusandum, quod non potest debito modo probare, quod non potest debito modo probare, quod non potest debito modo probare.

ritas tribus modis detegitur. Aut enim calumnian F tur, aut prauaricantur, aut tergiuerantur.

Art. 1. huius
quasi.

Respon. Dicendum, qd sicut * dictum est, accusa-
tio ordinatur ad bonum commune, quod intendit
per cognitionem criminis. Nullus autem debet no-
cere alicui iniuste, ut bonu commune promoueat:
& ideo in accusatione duplici rone contingit esse
peccatu. Vno modo ex eo, qd aliquis iniuste agit co-
tra eum, qui accusatur, crimina falsa ei imponedo,
quod est calumniari. Alio modo, ex parte reipubli-
ca, cuius bonu principaliter intenditur in accusatio-
ne, dum aliquis impedit malitiose punitione pecca-
ti. Quod iteru dupliciter contingit. Vno modo frau-
de in accusatione adhibendo: & hoc pertinet ad pra-
uaricationem. Nam prauaricator dicitur quasi varica-
tor, qui aduersam partem adiuvat, prodita causa sua.
Alio modo, totaliter ab accusatione desistendo, qd
est tergiuerfari. In hoc enim quod desistit ab hoc
quod coeperat, quasi tergum vertere videtur.

Ad Primum ergo dicendum, qd homo non det
ad accusationem pcedere, nisi de re omnino sibi cer-
ta, in qua ignorantia facti locu non habeat. Nec tñ
qui falsum crimen alicui imponit, calumniatur, sed
solum qui ex malitia in falsam accusationem prorup-
tit. Contingit enim quandoq; ex animi leuitate ad
accusationem pcedere, quia scilicet aliq; nimis
faciliter credit, quod audiuit: & hoc temeritatis est.
Aliquando autem ex iusto errore mouetur aliquis
ad accusandum, quae omnia secundum prudentiam
iudicis debent discerni, ut non prorumpat eum ca-
lumniatum fuisse, qui ex leuitate animi, uel ex iusto
errore in falsam accusationem prorupit.

Ad Secundum dicendum, qd non quicumque
abscondit uera crimina, prauaricatur: sed solum si
fraudulenter abscondit ea, de quibus accusatio ne
proponit, colludens cum reo, proprias probationes
dissimulando, & falsas excusationes admittendo.

Ad Tertium dicendum, quod tergiuerfari est ab
accusatione desistere, omnino animum accusandi
deponendo non qualitercumque, sed inordinate.
Contingit autem aliquem ab accusatione desistere
ordinate absque vitio dupliciter. Vno modo in ip-
so accusacionis processu, si cognouerit esse falsum
id, de quo accusauit, & si pari contentu se absoluit
accusator, & reus. Alio modo, si princeps, ad
quem pertinet cura boni communis, quod per ac-
cusacionem intenditur, accusationem aboleuerit.

ARTICVLVS IIIII.

Utrum accusator, qui in probatione defecerit, teneatur ad
penam talionis.

4. di. 41. art.
5. q. 2. ad 1.
Et quod. 11.
arti. 13. enr.

AD Quartum sic proceditur. Videtur, quod
accusator, qui in probatione defecerit, no-
tetur ad poenam talionis. Contingit enim quando-
que aliquem ex iusto errore ad accusationem pro-
cedere, in quo casu iudex accusatorem absoluit, ut
dicitur * 2. quaest. 3. non ergo accusator, qui in pro-
batione defecerit, teneatur ad poenam talionis.

* 2. q. 3. cap.
Si quem pe-
nituerit.

¶ 2. Praet. Si poena talionis ei, qui iniuste accusat, sit
iniungenda, hoc erit propter iniuriam in aliquem
commisam: sed non propter iniuriam commissa
in personam accusati, quia sic princeps non posset
hanc poenam remittere: nec etiam propter iniuriam
illatam in rempublicam, quia sic accusatus non
posset eum absolueret. ergo poena talionis non de-
betur ei, qui in accusatione defecerit.

¶ 3. Praet. Eidem peccato non debetur duplex poe-

na, secundum illud Naum. 1. No indicabitur
in ipsa: sed qui in probatione defecerit, non
nam infamia, quam etiam Papa non
remittere, secundum illud * Geasij 2. pp.
quam animas per poenitentiam saluare
infamiam tamen aboleret non possimus.
teneatur ad poenam talionis.

Sed Contra est, qd * Adrianus Pappadri
pbauerit qd obicit, pena qua intrat, ipse
Respon. Dicendum, quod sicut superius
est, accusator in causa accusationis com-
intendens ad poenam accusati. Ad iustitiam
pertinet, ut inter eos iustitia aequalitatem
tuat. Iustitia autem aequalitas hoc requirit
mehtum quod quis alteri intrat, ipse
cundum illud Exod. 21. Oculum pro oculo
pro denre: & ideo iustum est, ut ille qui per
tionem aliquem in periculum grauis per-
cit, ipse etiam similem poenam patatur.

Ad Primum ergo dicendum, quod sicut
soph. dicit in 3. Ethico. In iustitia non semper
petit contrapassum simpliciter: quia mihi
fert, an aliquis uoluntarie, uel inuoluntarie
dat. Voluntario autem debetur poena, licet
tario debetur uenia: & ideo quando inuolun-
tario uerit aliquem de falso accusate non volun-
tario, sed inuoluntario propter ignorantiam
sto errore, non imponit poenam talionis.

Ad Secundum, qd ille qui male accusat, &
tra perionam accusati, & contrarietatem
Vnde pp utrumque punitur. Et hoc est
Deut. 19. Cumq; diligenter sum e persequeris
nerint falsum testem dixisse contra fratrem
mendacium, reddent ei sicut frater suus
tauit: qd pertinet ad iniuriam personae. Et
ru ad iniuriam reipublicae subditur. Et ab
de medio tui, ut audientes ceteri timore
& nequaquam talia audeant facere. Sicut
men personae accusati facit iniuriam, &
cuser: & ideo accusatus, si innocens fuerit,
iniuriam suam remittere, maxime si non
accusauit, se de ex animi leuitate. Si uero
ne innocens desistat propter aliquam
cum aduersario, facit iniuriam reipublicae.
potest ei remitti ab eo, qui accusatur, &
remitti per principem, qui curam reipublicae

Ad Tertium dicendum, qd poenam talionis
accusator in recompensacionem nocentem
proximo inferre intendat: sed poena iniungitur
tur propter malitiam, ex qua calumniae
saut. Et quandoq; quidem princeps potest
& non aboler infamiam: quandoque
infamiam aboler. Vnde & Papa potest
infamiam aboler. Et qd dicit * papa Calisto
miam aboleret non possimus, intelligitur
infamia facti, uel quia eam aboleret
K expedit: uel etiam loquitur de iniuria in
iudicem civilem, sicut dicit 7. Quarta

QVAESTIO LXX.

De peccatis, quae sunt contra iustitiam,
in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum
est de peccatis, quae sunt
contra iustitiam ex parte rei.